

2. Činnosti katedry psychologie a pedagogiky na filosofické fakultě
v Brně v letech 1945-1956.

I. Budovatelská činnost, pedagogická činnost a styk s praxí.

Po roce 1945 nastává v důsledku politických změn značný rozvoj psychologie a pedagogiky na vysokých školách v Brně. Ihned po osvobození Brna byl obnovován psychologický ústav na filosofické fakultě, jehož obnovování se zúčastnili V. Chmelař, L. Kolářiková a po návratu do Brna M. Rostohar. Budování psychologie na nově zřízené Vysoké škole sociální v Brně se zúčastnili M. Rostohar, V. Chmelař, L. Kolářiková, která také budovala psychologické pracoviště na filosofické a pedagogické fakultě v Olomouci. V. Chmelař budoval také psychologické pracoviště na pedagogické fakultě v Brně. V nově zřízené mechanické dílně v psychologickém ústavě filosofické fakulty v r. 1946 úspěšně pracuje její vedoucí odborný instruktor J. Antl od jejího zřízení až dosud. V ústavní dílně byla za spolupráce všech pracovníků pořízena řada nových přístrojů a pomůcek, takže dnešní psychologický ústav je odborníky z jiných našich universit a pracovišť a pracovníky zahraničními, kteří ústav navštívili, hodnocen jako dobře vybavené pracoviště, které se vyrovná dobře vybaveným pracovištím v zahraničí. Dnes je v ústavě možno řešiti experimentálně různé základní psychologické problémy ze všech odvětví psychologie a seznamovati posluchače v praktiku a cvičeních důsledně s experimentálně psychologickými metodami. Ústav má tichou komoru a v ústavní dílně vyrobený elektroencefalograf se speciálními zapisovacími vlastní konstrukce.

Toto budovatelské úsilí v prvních letech značně zaměstnávalo všechny pracovníky. V. Chmelař přednášel psychologii také na pedagogické fakultě v Brně a na jejích pobočkách v Ostravě, Olomouci, Jihlavě, Znojmě, Gottwaldově, Svitavách, L. Kolářiková na pobočkách v Opavě, Uherském Hradišti, Šumperku. Také v dálkovém studiu působili a působí členové naší katedry. Členové katedry obstarávají pedagogickou vřuku také na přírodo-

vědecké fakultě v Brně. Dnes vychovává katedra v různých formách studia 273 posluchačů a školí 1 externího aspiranta. V oboru pedagogiky rozvíjel činnost pedagogický seminář pod vedením akademika Chalupa.

Zřízením samostatné katedry psychologie a pedagogiky v září v r. 1953 přibýly členům katedry nové úkoly v oboru vysokoškolské pedagogiky, které katedra začíná řešiti. Při psychologickém ústavu byl zřízen r. 1950 pavlovovský kroužek, který se hlouběji zabýval Pavlovovou teorií. Od r. 1955 pracuje při katedře vědecký kroužek studentský. V r. 1953 byl při katedře zřízen kroužek odborných psychologů v praxi, který koná pravidelná zasedání, na nichž vedle vědeckých referátů s diskusemi řeší se otázky vymezení úkolů odborných psychologů na různých pracovištích a hledají se a ověřují se metody pro odborné psychology v praxi. Zasedání se účastní také psychologové z českých a slovenských krajů. Kroužek plní dobře svou funkci a splňuje dobře požadavek úzké spolupráce teorie s praxí. Katedra spolupracuje s katedrou pedagogiky v Praze v kursech pro asistenty vysokých škol a je v úzkém styku s pražskou katedrou psychologie a s bratislavskou katedrou psychologie. Katedra zřídila kroužek výchovných pracovníků ze státních pracovních záloh, pro něž provedla po poradě s ministerstvem státních pracovních záloh celostátní školení, jehož se aktivně účastnil St. Ryšánek. Katedra spolupracuje s vojenskou katedrou. Členové naší katedry vykonali pro jejíž členy několik přednášek. Také ministerstvo vnitřního obchodu požádalo naši katedru o úzkou spolupráci při výzkumu účinku reklamy. Byly provedeny dva výzkumy a písemné elaboráty byly předány ministerstvu vnitřního obchodu. Ve studijním roce 1955/56 byl při katedře ustaven kroužek odborných pedagogů, který se schází 3x ročně. Na zasedáních jsou referáty o výzkumné práci členů kroužku, týkající se problémů duševní činnosti dítěte v procesu výuky a výchovy, mimo jiné také psychologických základů metody jednotlivých předmětů a diskuse o problémech výchovy a výuky v různých typech škol a veřejných institucích, které pečují také o výchovu a výuku dětí a mládeže.

II. Vědecko-výzkumná činnost.

Vědecko-výzkumná činnost katedry není zaměřena na řešení jednoho základního problému. Členové katedry se nyní zabývají výzkumem optických vjemů, pohybových reakcí, myšlení, tvorby charakteru pracující mládeže a vysokoškolských posluchačů, problémy iradiace a koncentrace v oblasti sta-

kového analyzátoru, součinnosti signálních soustav, hypnotické sugesce, volných asociací, slovní zásoby u dětí a trvání aktivní pozornosti.

K významným aktuálním úkolům katedry patří vypracovávání metod ke zjišťování typu vyšší nervové činnosti, aktuálního stavu vyšší nervové činnosti a analýsování pracovních procesů, konaných na pracovištích odborných psychologů v oblasti zdravotnické, nápravně pedagogické a psychologie práce a výzkum osobnosti vysokoškolského posluchače, zejména tvorby jeho charakteru. Byl proveden výzkum o tvorbě charakteru naší mládeže, jehož některých výsledků použil ÚVŮSM, ministerstvo státních pracovních záloh. Dále byl proveden průzkum vědomostí žáků z předmětů, z nichž konají přijímací zkoušky na vysoké školy. I těchto výsledků bylo použito školami a školními úřady.

O vědecko-výzkumné práci psychologického ústavu byl otištěn referát v sovětském časopise "Voprosy psichologii".

III. Publikační činnost.

V období 1945-1956 členové katedry - M. Rostohar jen do r. 1948, O. Chlup jen do r. 1951, V. Chmelař, L. Kolářiková, Dvořáček jen do r. 1947, Vaněk do r. 1948, J. Sedláček od r. 1949, St. Ryšánek od r. 1947, B. Bárta od r. 1952, L. Monatová od r. 1953, publikovali:

1/ 11 monografií o celkové počtu	930 stran,
2/ 66 článků o celkové počtu	431 stran,
3/ 23 skript a učebních textů	1.088 stran,
4/ 50 recenzí	79 stran,
5/ 20 překladů z ruštiny	188 stran,

t.j. 150 původních prací /bez překladů, disertačních a habilitačních prací/, v rozsahu 2.528 tiskových stran.

S připočtením překladů a 5 disertačních a habilitačních prací /1.136 stran/ činí celková produkce 3.854 stran.

Kolektiv psychologického ústavu přeložil za vedení V. Chmelaře a J. Sedláka I.P.Pavlova,, Dvacetiletou zkušenost objektivního studia vyšší nervové činnosti /chování/ zvířat. Překlad vyšel tiskem v Praze 1953.

IV. Spolupráce s institucemi.

Členové katedry spolupracují s různými institucemi. V. Chmelař pracuje jako člen vědecké rady v Kabinetu pedagogických věd při ČSAV jako člen

Komise pro psychologii při ÚSAV a jako člen vědecké rady Komise psychologie ve Výzkumném ústavě pedagogickém v Praze, L. Kolářková je členkou vědecké rady pobočky Výzkumného ústavu pedagogického v Brně, St. Ryšánek je členem vědecké rady při Oblastní správě ministerstva státních pracovních záloh.

V. Šmelar je členem redakce časopisu Pedagogika, vedoucím redaktorem Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university, členem redakce časopisu Věda a život, členem redakce spisů filosofické fakulty. Byl členem redakce časopisu Sovětská věda, pedagogika-psychologie a redaktorem časopisu Psychologie, který vycházel v Brně. L. Kolářková je členkou redakce Sborníku prací filosofické fakulty.

V. Vědecko popularizační činnost.

V. Šmelar je předsedou sekce pedagogiky a psychologie Společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí v Brně a členem výboru této společnosti. Členy předsednictva sekce pedagogiky a psychologie jsou Ryšánek a Šedlák.

Jen v roce 1955 členové katedry přednesli 62 vědecko popularizačních a odborných přednášek.

VI. Výhled.

Členové katedry provedli kritický rozbor současného stavu psychologie u nás a vytyčili si základní úkoly, které vyplývají pro činnost katedry v současné etapě budování socialismu u nás.

Katedra chce kromě výchovy odborných psychologů svou vědecko výzkumnou prací a spoluprací s jinými institucemi ještě účinněji než dosud napomáhat při hospodářské a kulturní výstavbě naší socialistické vlasti a zapojit se ještě aktivněji do řešení aktuálních problémů psychologie výchovy a výuky, psychologie práce a klinické psychologie a podstatně přispět k urychlenému vypracování hodnotných diagnostických metod pro odborné psychology v praxi a účastnit se na vypracování učebnic pro vysokoškolské posluchače.

